

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Erityisopetusjärjestelyjen laajemmat viitekehykset sekä kansalliset linjaukset.....	3
3. Kuvaus erityisen tuen tilanteesta Turun perusopetuksessa lukuvuonna 2017–2018	5
3.1. Alueelliset pienluokat.....	6
3.2. Keskitetyt pienluokat.....	7
Hannunniittu	7
Katariina	7
Kiinamyly	7
Luolavuori	7
Mikael	7
Nummenpakka	8
Samppalinn a	8
3.3. Sopimus erityisopetuksen järjestämisestä	8
4. Oppimisen tuen järjestelyihin liittyvät kehittämisajatuksset Turussa	8
4.1. Joustavat opetusjärjestelyt	8
Keskeisten käsitteiden määrittelyä:	8
Kehittämisajatuksset:	8
4.2. Toimiva yleinen ja tehostettu tuki	9
Keskeisten käsitteiden määrittelyä:	9
Kehittämisajatuksset:	9
4.3. Erityisopetuksen palvelurakenne.....	10
Keskeisten käsitteiden määrittelyä:	10
Kehittämisajatuksset:	10

1. Johdanto

Sivistystoimialan johtaja antoi lokakuussa 2017 perusopetuksen palvelualueelle toimeksiannon kartoittaa Turun erityisen tuen järjestelyt, verrata niitä kansalliseen viitekehykseen ja laatia tarvittaessa suunnitelma tuen järjestämisen periaatteista ja kehittämisajatuksista.

Prosessi käynnistettiin osallistamalla henkilöstöä kahdella työpajamuotoisella iltapäiväseminaarilla, joihin kutsuttiin edustus mm. kaikista suomenkielisistä peruskouluista. Keväällä 2018 järjestettyihin seminaareihin osallistui rehtoreita, vara- ja apulaisrehtoreita sekä erityisopettajia ja erityisluokanopettajia. Myös varhaiskasvatus ja ruotsinkieliset palvelut olivat edustettuina. Seminaarikeskusteluissa nousseita kehittämisajatuksia työstettiin edelleen työryhmässä, johon kuuluivat suomenkielisen perusopetuksen palvelualuejohtaja, erityispalvelupäällikkö, konsultoivat erityisopettajat sekä perusopetuksen suunnittelija.

Tämä raportti kuvaa Turun kaupungin erityisopetuksen järjestelyjä nykymuodossaan, esittelee esiin nousseita kehittämisajatuksia ja antaa suuntaviivoja tulevalle.

Todennäköistä on, että koulutuksen resurssit eivät tule lähivuosina olennaisesti kasvamaan. Tässä dokumentissa kuvattujen linjausten tavoitteena on kehittää toimintatapaa käytettävissä olevien resurssien puitteissa ja niitä tarvittaessa uudelleen suuntaamalla. Yksiköitä ei olla sulkemassa eikä henkilöstön asemaa vaaranneta.

2. Erityisopetusjärjestelyjen laajemmat viitekehykset sekä kansalliset linjaukset

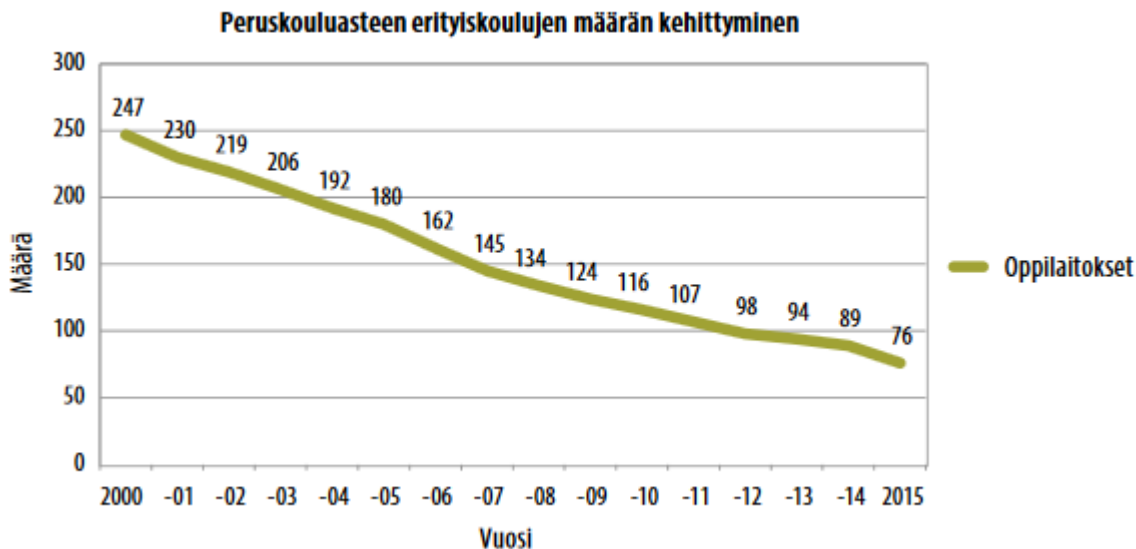
[UNESCO:n vuodelle 2030 asettamat tavoitteistot](#) keskittyvät koulutuksen osalta inklusiivisen ja tasa-arvoisen koulutuksen sekä elinikäisen oppimisen mahdollisuuksiin. Myös Euroopan Unionin INCLUD-ED *Strategies for inclusion and social cohesion in Europe from Education* -projektin raportissa nostetaan tehokkaasti inklusiiviset, heterogeeniset opiskeluryhmät yhdeksi koulumenestyksen avaimeksi. ([Includ-ed, Actions for Success, 2009](#))

Opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämisryhmän loppuraportissa ”Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa” mainitaan seuraavasti: *Suomi on sitoutunut kansainvälisten sopimusten perusteella kehittämään suomalaista koulujärjestelmää ja opetusta niin, että kaikkien lasten ja nuorten oppiminen ja koulunkäynti voidaan turvata mahdollisimman hyvin. Sopimusten lähtökohtana on oppilaan oikeus opiskella omassa lähikoulussaan aina kun se on mahdollista.* (Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:34, s. 13)

Erityisopetuksen strategiassa (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 47:2007) ohjausryhmä ehdotti erityisopetusta koskevien käytäntöjen muuttamista siten, että painopistettä siirretään varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäisevään toimintaan. (s.7)

Uudistuksen myötä toiminnalta edellytetään joustavaa monialaista yhteistyötä oppilaan perusopetuslain mukaisten tukipalveluiden järjestämiseksi sekä oppilaan tarvitsemien, oikea-aikaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden mahdollistamiseksi ja lähikouluperiaatteen toteutumiseksi. On varmistettava lapsen ja nuoren palvelutarpeen arviointi sekä hänen ja hänen perheensä osallisuus. Lisäksi on huolehdittava palvelujen integraatiosta ja palveluketjun jatkuvuudesta.(s. 16)

Erityiskoulujen määrä on raportin mukaan ollut kansallisesti selvässä laskussa 2000-luvun ajan.

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 34/2017, s. 66

Voimassa olevan opetussuunnitelman ja perusopetuslain mukaan ensisijaisena erityisopetuksen järjestämispaikkana on lähikoulu: *Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun.* (POPS 2014, luku 7.1)

Siirtymävaiheen tuesta linjataan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 luvussa 7.1: *Eri-tyisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.*

Kolmiportainen tuki otettiin Suomessa käyttöön 1.1.2011 Perusopetuslain muutoksen myötä. Seuraava kuvio avaa tuen tasoja ja niihin liittyviä tukitoimia.

Tuen tasojen kuvaus

TURKU SIVISTYSTOIMIALA

TUKITOIMIEN SÄÄNNÖLLINEN KIRJAAMINEN

PERUSOPETUS / erityisopettajat, YTE-neuvojat, Vänni 2013

3. Kuvaus erityisen tuen tilanteesta Turun perusopetuksessa lukuvuonna 2017–2018

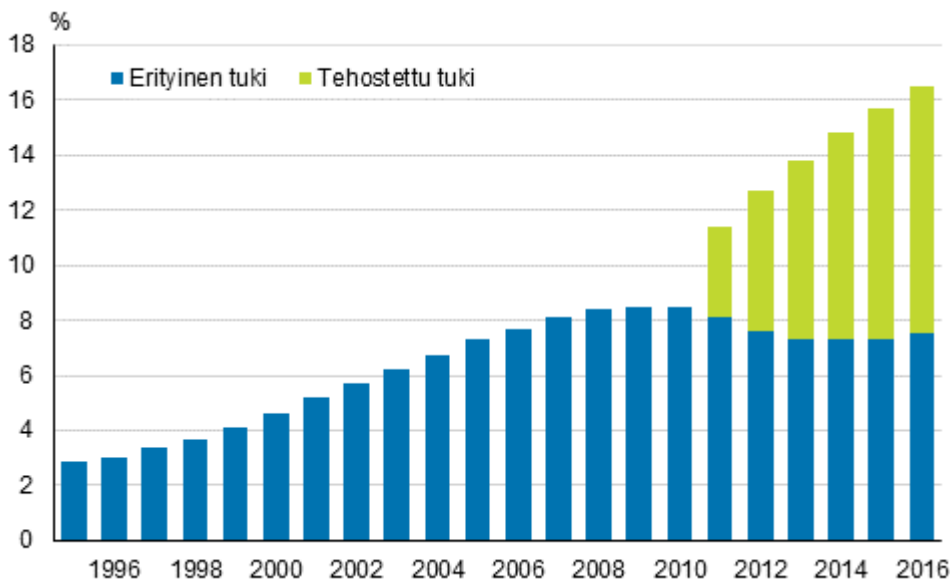
Oppilasrekisterin mukaan 23.10.2017 suomenkielisessä perusopetuksessa oppilaita on 12046, joista erityisen tuen päätöksellä opiskelee 1628 oppilasta. 90 erityisen tuen oppilasta tulee ympäristökunnista. Suomenkielisessä perusopetuksessa on erityisen tuen oppilaita 12,8 %.

Erityisen tuen oppilaiden opetus järjestetään joko lähikoulussa, alueellisella pienluokalla tai keskitetyssä pienluokassa (ent. erityisluokat).

Erityisen tuen päätöksiin vaikuttaa osaltaan kohottavasti maahanmuuttajataustaisten oppilaiden suhteellisen suuri määrä Turun perusopetuksessa. Maahanmuuttajataustaisuus ei itsessään kuitenkaan ole peruste erityiselle tuelle. Ko. oppilaat osallistuvat perusopetuksen valmistavaan opetukseen noin vuoden ajan ennen kuin siirtyvät perusopetuksen kouluun. Tällöin he ovat oikeutettuja saamaan lähikoulunsa tarjoamat opetuksen tuet. Ilman minkäänlaista koulutaustaa oleville lapsille tämä on haaste. Erityisen tuen ratkaisuihin joudutaan päätyämään, mikäli yleisen tai tehostetun tuen tukitoimilla ei saada toivottuja muutoksia oppilaan opetuksellisiin haasteisiin.

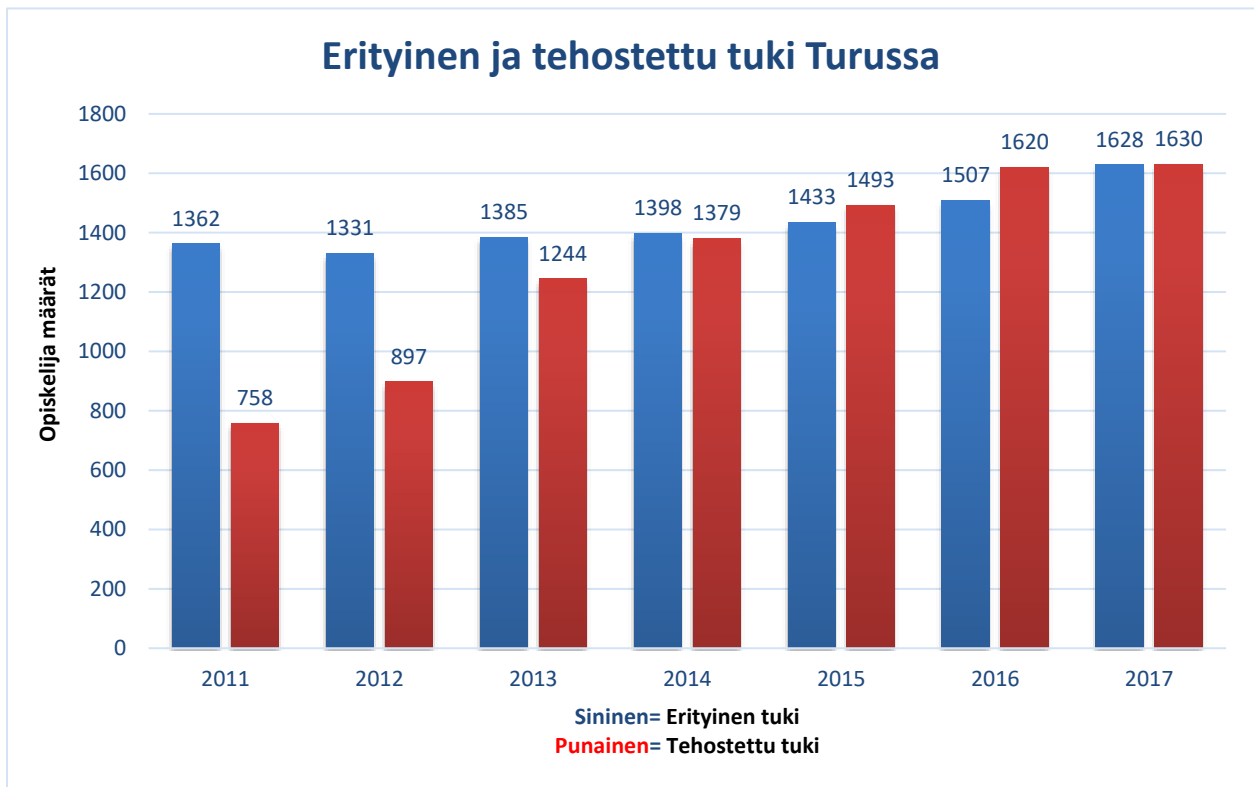
Turun kaupunginvaltuusto on 29.5.2017 päättänyt, että jatkossa varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa perusopetuslain mukaisesta, kaupungin omana tuotantona järjestettävästä suomenkielisestä esiopetuksesta.

Seuraava taulukko kuvaa erityisen tuen kansallista kehitystä. Kolmiportaisen tuen käyttöönotto näkyy taulukossa erityisen tuen oppilasmäärän laskuna.

Lähde: Tilastokeskus, 13.6.2017

Turussa erityisen tuen oppilasmäärä on kasvanut tasaisesti eikä ole seurannut kansallista trendiä.

3.1. Alueelliset pienluokat

Alueellisia pienluokkia on lv. 2017–2018 pohjoisella yhteistyöalueella seuraavasti:

Aunelan koulu 2-4 lk ja 5-6-lk,
 Topeliuksen koulu 7 lk, 8 lk ja 9 lk,
 Hepokullan koulu 1 lk ja 2 lk,
 Kärsämäen koulu 3 lk ja 4-5lk,
 Rieskalähteen koulu 2x7lk, 2x8 lk ja 9 lk.

Eteläisen alueen alueelliset pienluokat ovat

Vähä-Heikkilän koulussa 3-4 lk ja 5-6 lk,
 Ilpoisten koulussa 1 lk, 2, lk sekä 3-4 lk,
 Puropellon koulussa 7 lk, 8 lk ja 9lk sekä lisäksi Luolavuoren koulusta siirtynyt 7 lk- pienluokka (ns. as-
 luokka).
 Wäinö Aaltosen koulussa on lisäksi opettajaresurssi ensimmäisen luokan oppilaille. Tässä luokassa ole-
 vat oppilaat ovat Haarlan koulun ja Wäinö Aaltosen koulun alueelta.

Itäisen alueelliset pienluokat sijoittuvat alueelle seuraavasti:

Varissuon koulu 1-2 lk, 3 lk ja 5-6- lk,
 Pääskyvuoren koulu 5lk,
 Nummenpakan koulu 1-2 lk, 3-4 lk, 5-6 lk, 7 lk, 8 lk , 9 lk.
 Nummenpakan yläkoulussa on lisäksi keskitettyjä pienluokkia (ns. ent. C.O.Malmin koulun luokkia)
 2x7 lk, 2x8 lk, 9lk.

Näihin alueellisiin pienluokkiin sijoitetaan pääsääntöisesti oppilaat, joiden osoitteen mukainen postinumeron on kyseisellä yhteistyöalueella. Sijoittelussa huomioidaan oppilaan erityisopetukselliset tarpeet sekä matka kouluun.

3.2. Keskitetyt pienluokat

Keskitetyllä pienluokkien oppilasalueena on koko kaupunki. Keskitettyjä pienluokkia on Hannunniiton, Katariinan, Kiinamyllyn, Luolavuoren, Mikaelin, Nummenpakan ja Samppalinnan kouluissa.

Hannunniittu

Hannunniiton yleisopetuksen ja C.O.Malmin erityisopetuksen koulut yhdistyivät 1.1.2016 uudeksi yhteiseksi Hannunniiton kouluksi. Uusi koulu toteuttaa tehtävänsä joustavin opetusjärjestelyin. Tämän mahdollistaa se, että koulu koostuu isoista luokista ja pienluokista. Pienluokkien vahvaa osaamista on kuurojen, huonokuuloisten ja kielihäiriöisten oppilaiden opettaminen. Pienluokkiin kuuluu myös kaksi esiopetusryhmää. Pienluokilla on koulun omaa aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaa.

Lukuvuoden 2017–18 alkaessa isoilla luokilla oli oppilaita 445, joista Kohmon yksikössä 31. Pienluokilla oli oppilaita 172. Yhteensä oppilaita oli 617. Koulussa on 41 perusopetusryhmää, joista noin puolet isoja luokkia.

Katariina

Katariinan koulu on yhtenäiskoulu, jossa lv. 2017–2018 opiskelee oppilaita esiopetuksesta 9.luokkaan. Koulussa on ainoastaan pienluokkia. Koulussa opetetaan sekä pitkäaikaissairaita että kielihäiriöisiä lapsia ja nuoria. Katariinan koulussa pienluokan oppilaille on omaa aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Lukuvuonna 2017–2018 oppilaita koulussa on 269 oppilasta. Perusopetusryhmiä on 32.

Katariinan koulu ja Samppalinnan koulu yhdistyvät hallinnollisesti 1.8.2018 alkaen.

Kiinamyllly

Kiinamyllyn koulu vastaa Turun yliopistollisen keskussairaalan lasten ja nuorten klinikan sekä lasten ja nuorisopsykiatrian sairaalaopetuksesta. Oppilaat tulevat Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella olevista kunnista. Sairaalahoidossa olevien oppilaiden lisäksi koulussa annetaan opetusta psykiatrisessa avohoidossa oleville oppilaille, joiden koulunkäynti on keskeytynyt tai on varassa keskeytyä psyykkisten ongelmien vuoksi.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään opetusta sairaalassa potilaana oleville oppilaille. Myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle on järjestettävä opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen ei muutoin ole tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista.

Luolavuori

Luolavuoren koulussa annetaan opetusta sekä yleisopetuksen että yksilöllistetyn opetussuunnitelman mukaisesti. Koulussa on ns. isoja luokkia vuosiluokilla 1-6 lk sekä pienluokkia esiopetuksesta 9.-luokkaan. Koulu toimii kolmessa yksikössä: Luolavuorentie, Piiparinpolku ja Inkilänkatu. Luolavuoren koulussa pienluokan oppilaille on omaa aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Lukuvuonna 2017–2018 oppilaita koulussa on 314 oppilasta. Perusopetusryhmiä on 49.

Mikael

Mikaelin koulu on yhtenäiskoulu, joka toimii kolmessa yksikössä Koulukatu (luokat 1-6 lk), Mäntymäen opetusyksikkö (1-6 lk ja 7-9k) Varusmestarintie 19 (7-9 luokat). Koulun oppilaiden haasteina ovat usein sosiaaliset taidot.

Lukuvuonna 2017–2018 oppilaita koulussa on 180 oppilasta. Perusopetusryhmiä on 20.

Mikaelin koulu järjestää myös joustavaa perusopetusta (jopo-) opetusta 7-9-luokkalaisille tehostetun tuen oppilaille.

Nummenpakka

Nummenpakan koulu on yhtenäiskoulu, jossa yleisopetuksen lisäksi on alueellisia pienluokkia 1-9 vuosiluokilla sekä keskitettyjä pienluokkia vuosiluokilla 7-9. Keskitetyt pienluokat vuosiluokilla 7-9 on tarkoitettu kielihäiriöisille, kuuroille ja huonokuuloisille oppilaille, jotka siirtyvät Hannunniitun koulusta yläkouluun. Keskitetyissä pienluokissa opiskelee n. 50 oppilasta.

Samppalinna

Samppalinnan koulun oppilaat noudattavat usean oppiaineen osalta yksilöllistä opetussuunnitelmaa. Kouluun ohjautuu oppilaita, joilla on haasteita oppimisessa. Samppalinnan koulu yhdistyy hallinnollisesti Katariinan kouluun 1.8.2018 nimellä Katariinan koulun Urheilupuiston yksikkö.

Lukuvuonna 2017–2018 oppilaita koulussa on 63 oppilasta. Perusopetusryhmiä on 10 vuosiluokaa 4-9.

3.3. Sopimus erityisopetuksen järjestämisestä

Sivistystoimiala on tehnyt ympäristökuntien kanssa sopimuksia erityisopetuksen järjestämisestä. Sopimus koskee Luolavuoren koulua, Hannunniitun koulua (ent. C.O. Malmin koulun osalta) ja Katariinan koulua.

Sopimuskunnan sivistystoimi voi hakea koulupaikkaa sopimuksen mukaisille erityisen tuen oppilaille, kun kunnan omien koulutuspalveluiden ei katsota olevan riittävän tukevia ko. oppilaalle. Ympäristökuntien erityisen tuen oppilaita opiskelee 62 kpl syksyllä 2017 ko. kouluissa. Oppilaista enemmistö on Luolavuoren koulun pienluokilla (36 oppilasta). Tarjottavat palvelut ylläpitävät ja ohjaavat osin erityisen tuen kysyntää.

4. Oppimisen tuen järjestelyihin liittyvät kehittämisajatuksat Turussa

4.1. Joustavat opetusjärjestelyt

Keskeisten käsitteiden määrittelyä:

Joustavat opetusjärjestelyt: Sellaiset opetukseen liittyvät työ- ja toimintatavat, joissa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset oppimis- ja kehitystarpeet.

Samanaikaisopettajuus: Kahden tai useamman pedagogisen ammattilaisen heterogeeniselle oppilasryhmälle antamaa opetusta (Cook & Friend 1995).

Varjostaminen: Opettaja seuraa kollegan oppituntia ja osallistuu ohjauskeskusteluun. Toiminnan tavoitteena on osaamisen lisääminen ja jakaminen.

Yhteisopettajuus: Opettajat yhdessä suunnittelevat toteuttavat opetusta sekä arvioivat oppimista (Takala 2010).

Kehittämisajatuksat:

- Opettajien välistä yhteistyötä ja samanaikaisopettajuutta edellytetään oppilaan tuen järjestämiseksi.
  - a. Rehtorit huomioivat työjärjestystä suunnitellessaan samanaikais- ja yhteisopettajuuden sekä muut joustavat opetusjärjestelyt.
  - b. Laaja-alaisen erityisopettajan työpanosta tehostetaan lukujärjestysteknisesti siten, että yhteissuunnittelu mahdollistetaan.
  - c. Rehtoreille järjestetään vertaisoppimista lukujärjestysteknisissä asioissa.

d. Laaditaan samanaikaisopettajuuden opas koulujen käyttöön.

- Opettajia kannustetaan varjostamiseen.
- Koulunkäynnin ohjaajia kannustetaan työkiertoon osaamisen jakamiseksi.
- Pienluokilla opiskelevalla oppilaalla tulee olla pedagoginen yhteys yleisopetuksen ryhmään ja suunnitelma opiskelusta tässä ryhmässä.
- Yhteistyöluokassa huolehditaan siitä, että yleisen tuen oppilaita on ryhmässä enemmän kuin erityisen tuen oppilaita, jotta integraatio olisi mahdollisimman sujuvaa.
- Varmistetaan, että oppilaalla on taitojensa ja tarpeidensa mukaisesti mahdollisuus integroitua molempiin suuntiin – joko isosta perusopetusryhmästä pienluokkaan tai päinvastoin (yleinen tuki <-> tehostettu tuki <-> erityinen tuki)
- Laaja-alaisten erityisopettajien määrää pyritään lisäämään siten, että jokaisessa lähikoulussa on tukea saatavilla – tavoitteena yksi laaja-alainen erityisopettaja / 200 oppilasta.
- Laaja-alainen erityisopettaja tukee opettajia mm. oppilaan tuen järjestämisessä ja pedagogisten asiakirjojen laadinnassa.

4.2. Toimiva yleinen ja tehostettu tuki

Keskeisten käsitteiden määrittelyä:

Yleinen tuki: ”Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmeessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.” (Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, 7.2. Yleinen tuki)

Tehostettu tuki: ”Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. [...] Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. [...] [Oppilaan tehostettu tuki] on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.” Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, 7.3. Tehostettu tuki

Erityinen tuki: ”Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. [...] Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot.” Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, 7.4. Erityinen tuki

”Erityistä tukea annetaan oppilaalle ensisijaisesti muun opetuksen yhteydessä monipuolisin tukitoimin. Opetus voidaan järjestää oppilaan etu ja tarpeet huomioon ottaen myös osa-aikaisen erityisopetuksen pienryhmissä joustavasti ryhmitellen tai jaksoittain. Kun opetus järjestetään alueellisessa tai keskitetyssä pienluokassa, tehdään yhteistyötä muun opetuksen kanssa erilaisin integraatio- ja yhteistyöjärjestelyin. [...] Erityisen tuen päätöksen tekee erityispalvelupäällikkö pedagogisen selvityksen ja mahdollisten täydentävien asiantuntijalausuntojen pohjalta. Turun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016, 7.4. Erityinen tuki, kuntakohtainen osio

Kehittämisaajatukset:

- Kouluissa varmistetaan, että tukitoimia on käytetty monipuolisesti ennen pedagogisen arvioon luokitsemista ja ne on asianmukaisesti kirjattu Wilman ”tuki”-välilehdelle.
- Kouluja ohjataan yleisen tuen suunnitelmien tekemiseen ja niiden noudattamiseen arvioinnin pohjana, mikäli tukitoimia on useampia.
- Laaja-alaisen erityisopettajan resurssi suositellaan kohdistettavaksi koulun alkaessa erityisesti alkuopetuksen käyttöön.
- Opettajia koulutetaan vuorovaikutustaidoissa ja erilaisuuden kohtaamisessa sekä vahvistetaan valmiuksia käyttää yleisen ja tehostetun tuen tukimuotoja.
- Koulusuunnittelussa huomioidaan esteettömyys.

- Tuen piirissä olevien oppilaiden kohdalla pedagogisten asiakirjojen tulee olla asianmukaisesti dokumentoituina riittävän lyhyin seurantajaksoin, ja niitä päivitetään tarpeen mukaan. Pedagogiset asiakirjat toimivat opettajan työkaluina oppilaan tuen järjestämisessä.
- Pedagogisten selvitysten perusteena tulee aina olla pedagoginen arvio ja tehostetun tuen oppimissuunnitelma, joissa näkyvät käytännön tukikeinot, joita oppilaan osalta on kokeiltu. Vaillinaisia selvityksiä ei viedä eteenpäin.
- Konsultoivat erityisopettajat järjestävät ohjauskiertueen oppilaan tukeen liittyen.

4.3. Erityisopetuksen palvelurakenne

Keskeisten käsitteiden määrittelyä:

Inkluusio: yleisopetus- ja erityisopetusluokkien sulauttamista yhdeksi yhtenäiseksi kouluksi, jossa opetus on järjestetty oppilaiden yksilöllisten edellytysten mukaisesti (Naukkarinen, Ladonlahti, Saloviita 2010).

Kehittämisajatukset:

- Inklusiivisuuden periaate tulee huomioida koulupolun alusta saakka, jotta oppilaat oppivat, opiskelevat ja kasvavat yhdessä. Palvelutarjonnan lähtökohtana on yhdessä toimiminen oppilaan kyvyt ja taidot huomioiden.
- Jokaisessa alueellisessa pienluokassa voi opiskella monenlaisia oppilaita.
- Keskitetyn palvelun luokat konsultoivat oppilaan lähikoulua oppimisen tukemiseksi hänen omassa koulussaan.
- Kaikille kouluille asetetaan maksimioppilasmäärä. Keskitetystä palvelusta mahdollisesti vapautuvaa opettaja- ja ohjaajaresurssia ohjataan lähikouluille.
- Ylikunnallisia, erityisopetusta koskevia sopimuksia tarkastellaan Turun kaupungin koulujen kantokyky huomioiden.
- Konsultoivat erityisopettajat osallistuvat tukiprosessien valmisteluun yhdessä koulujen kanssa sekä konsultoivat erityispalvelupäällikköä erityisen tuen päätöksiin liittyvissä asioissa.
- Kouluja kannustetaan suuntaamaan resurssejaan uudella tavalla (kahden koulun yhteistyönä käynnistetty pienluokka tai uudella tavalla tehty ryhmitys koulun sisällä voisi olla tästä esimerkkinä).
- Toimintamallien kehittäminen on jatkuvaa. Uusien ideoiden ja hankkeiden pilotointi on mahdollista ja suotavaa. Kokeilujen ohjaus kulkee viraston kautta.